ANALÝZA PŘÍČIN A DŮSLEDKŮ NEZAMĚSTNANOSTI MLADÝCH V EVROPSKÉ UNII

Zuzana Potužáková, Technická univerzita v Liberci; **Stanislava Mildeová**, Vysoká škola ekonomická v Praze

10.18267/j.polek.1043

Úvod

Evropská unie (EU) se již od 70. let 20. století potýká s problémem vysoké nezaměstnanosti, která omezuje její hospodářský růst. Nízká míra nezaměstnanosti je přitom jedním z tradičních cílů hospodářské politiky. Cílem hospodářské politiky státu by mělo být vytváření podmínek, které přispívají k růstu zaměstnanosti, pomáhají vytvářet pracovní místa a snižují nerovnosti na trhu práce. Tyto nerovnosti totiž vedou k neoptimálnímu využití lidských zdrojů v národním hospodářství, což má na zaměstnanost negativní vliv.

Na pracovních trzích vždy existují současně skupiny zaměstnanců s různým postavením a mírou ochrany. Zaměstnanci se smlouvami na dobu neurčitou se těší vysoké míře ochrany před propuštěním a jejich práva jsou garantována ve smlouvách uzavíraných na základě kolektivního vyjednávání. Zástupci zaměstnanců mají rovněž významný vliv na výši mezd v řadě sektorů. Naopak zaměstnanci bez tohoto statusu, zaměstnaní jen na dobu určitou, mají často výrazně horší pozici.

Jednou ze skupin, které se nezaměstnanost ve velké míře týká, jsou mladí lidé ve věku 15–24 let. Nezaměstnanost mladých v řadě členských států EU aktuálně dvojnásobně převyšuje obecnou míru nezaměstnanosti, na jihu EU je bez práce již téměř každý druhý mladý člověk. Tento problém generační a geografické koncentrace nezaměstnanosti může mít pro EU dalekosáhlé důsledky.

Cílem článku je analyzovat problém nezaměstnanosti mladých, ukázat jeho příčiny spolu s důsledky a provést komparaci příčin spolu s návrhy na její řešení. Vědecká hypotéza, která bude v této souvislosti ověřována či vyvrácena, zní: „Vysoká rigidita trhů práce v EU zvyšuje míru nezaměstnanosti mladých.“ Rigidita trhů práce je v článku měřena pomocí tzv. EPL indexu (Employment Protection Legislation indexu; Legislativní ochrana mladých), jež je významným ukazatelem problematiky pracovních trhů a klíčovým indikátorem ochrany zaměstnanců s pracovními smlouvami na dobu neurčitou.

Hlavními metodami splnění cíle článku je kvalitativní analýza, založená na rešeršní činnosti, komparaci, analogii, indukci a dedukci, a dále kvantitativní analýza na bázi analýzy dat a jejich vyhodnocení statistickými postupy. Ve snaze zohlednit vysokou komplexitu, postihnout jádro problému a zároveň všechny významné souvislosti je rámcem zkoumání systémový přístup. Principy systémového přístupu jsou aplikovány také při systémové analýze a syntéze v kontextu toho, že oblastí zkoumání jsou (1) EU

jako celek, (2) státy EU agregované do pěti socioekonomických modelů dle Sapira (2006)¹ (zde vycházíme ze značné setrvačnosti socioekonomických charakteristik členských států EU a z teze, že tyto modely se svou logikou sousedících států vykazují analogické socioekonomické charakteristiky, které ovlivňují i míru nezaměstnanosti mladých²) a (3) jednotlivé členské státy EU.

V první části článku se zaměříme na vývoj míry nezaměstnanosti mladých v EU a na příčiny a dopady jejich nezaměstnanosti. Druhá část článku se věnuje roli nekompatibilních znalostí mladých, které nekorespondují s požadavky zaměstnavatelů, a problematice rigidit pracovních trhů EU. Právě mladí lidé nemají často šanci kvůli vysokým bariérám na trhu práce trvalý pracovní poměr získat a jsou proto zaměstnáni jen na dobu určitou nebo jsou nezaměstnaní. V tomto kontextu bude testován vztah mezi mírou ochrany zaměstnanců s pracovními smlouvami na dobu neurčitou a mírou nezaměstnanosti mladých. Závěrečná část článku je syntetickým zhodnocením provedeného zkoumání.

Pro výpočty jsou využity longitudinální data ze statistických databází OECD a Eurostatu z let 1993–2014.

1. Příčiny a dopady nezaměstnanosti mladých

1.1 Trhy práce v rámci Evropské unie

Z hlediska obecnějšího pohledu na trh práce EU je možné konstatovat, že na něj působí řada aspektů a situace na trhu práce naopak dále ovlivňuje řadu socioekonomických jevů. Promítají se sem například globalizační tendence (ILO, 2013). Z rozvinutých tržních ekonomik se přesouvají pracovní místa s nižší přidanou hodnotou do ekonomik s levnější pracovní silou.

Dalším faktorem, který silně ovlivňuje podobu pracovních trhů v rozvinutých tržních ekonomikách, je stárnutí populace (OECD, 2012; Arltová, Langhamrová, 2010). Je poněkud paradoxní, že i když se tyto ekonomiky potýkají s poklesem počtu

1 Toto rozdělení lze považovat za stále aktuální.

2 **Anglosaský model** (Velká Británie, Irsko) se vyznačuje nízkou mírou státních intervencí, rozhodující rolí trhu a konceptem minimálního státu. **Kontinentální model** (Rakousko, Německo, Francie, Belgie, Lucembursko, Nizozemsko) vychází ze základní myšlenky, že prevence vzniku sociálních problémů je účinnější než jejich řešení. Cílem modelu je vysoká míra sociální ochrany a zaměstnanosti. Pro **skandinávský model** (Finsko, Švédsko, Dánsko) jsou typické rovnostářské tendence, vysoké přerozdělování národního produktu. Sociální zabezpečení se týká v podstatě všech skupin obyvatel, z čehož plyne nákladnost systému, kterou lze ufinancovat jen díky vysoké zaměstnanosti. Pro **model jihoevropský** (Španělsko, Itálie, Řecko, Portugalsko), nazývaný také jako středomořský, je charakteristická vyšší příjmová nerovnost a sociální systémy nedosahují parametrů obvyklých ve většině původních zemí EU. Problémem je přísné zákonodárství na ochranu práv zaměstnanců, vytvářející rigiditu na pracovním trhu. **Postkomunistický**, resp. **středoevropský a východoevropský model** (Česko, Slovensko, Polsko, Maďarsko, Estonsko) přebírá vzhledem k době svého vzniku prvky z kontinentálního i liberálního modelu. Model středoevropský má blíže k modelu kontinentálnímu, zatímco v modelu východoevropském převažují prvky liberální. Více o jednotlivých sociálních systémech viz Krebs (2009).

ekonomicky aktivních a nárůstem ekonomicky neaktivních obyvatel, nejsou schopny v mnoha oborech obsadit místa po pracovnících ze silnějších populačních ročníků, kteří odcházejí do penze.

Na trhu práce tak existuje řada nerovnováh a asymetrií. Tyto nerovnováhy se ve větší míře projevují u skupin ohrožených nezaměstnaností, mezi které patří právě mladí lidé. Jedním z faktorů je regulace z hlediska pracovněprávní legislativy (OECD, 2012). De facto ve všech rozvinutých tržních ekonomikách upravuje stát délku zkušební doby, výpovědní lhůty, výši odstupného či minimální mzdy, což ovlivňuje flexibilitu a objem toků mezi zaměstnáním a ekonomickou neaktivitou. Pracovněprávní legislativa tak z podstaty své existence vytváří časová zpoždění při najímání a propouštění pracovníků a při nevhodném nastavení může vést i ke zvyšování nezaměstnanosti.

Aktuální situaci na trzích práce tak spíše než klasické modely dokonalé konkurence lépe vysvětlují modely konkurence nedokonalé. Při interakci mezi zaměstnavateli a zaměstnanci se často projevují, kromě výše popsaných faktorů, také informační asymetrie. Při mzdových vyjednáváních navíc působí na obou stranách i tržní síly, kdy zejména tržní síla zaměstnanců má v mnohých státech EU značný vliv na výši mezd v řadě sektorů. Tyto mzdy potom neodpovídají tržní úrovni, ale jsou stanoveny jako marže nad mezní náklady práce, a zvyšují tak míru nezaměstnanosti (Hobza, 2009). S problémem vysoké nezaměstnanosti se EU potýká dlouhodobě, ekonomická krize jej ale dále prohloubila, jak je zřejmé z křivky celkové nezaměstnanosti v rámci EU (graf 1).

Graf 1

Nezaměstnanost ve sledovaných členských státech EU po ekonomické krizi (v tis.)

Zdroj: Eurostat, 2015b; vlastní zpracování

Na trhu práce paralelně existují skupiny zaměstnanců s různým postavením a mírou ochrany. Na toto rozdělení se často aplikuje Insider-Outsider Theory. Za insidery jsou považováni zaměstnaní a za outsiders většinou (ale ne vždy) nezaměstnaní (Lindbeck, Snower, 2001). Podle Cazes a Nešporové (2003) jsou insiders pracovníci se smlouvami na dobu neurčitou a outsiders pracovníci se smlouvami na dobu určitou. Outsiders tak můžeme definovat jako ty, jejichž pozice na trhu práce vykazuje prvky dočasnosti, nebo u nichž jsou bariéry trhu práce natolik vysoké, že brání zisku trvalého pracovního místa. Mezi outsiders patří často mladí lidé ve věkové skupině 15–24 let.

1.2 Nezaměstnanost mladých

Nezaměstnanost mladých je dlouhodobým problémem, v mnoha členských státech EU převyšuje 20% hranici, podle Eurostatu (2015a) celkově za EU dosahovala v roce 2014 míra nezaměstnanosti mladých 22,2%. Míra nezaměstnanosti mladých v EU navíc více než dvojnásobně převýšila celkovou míru nezaměstnanosti, která činila 10,2% (Eurostat, 2015a), přičemž vývoj míry nezaměstnanosti mladých (graf 2) a celkové nezaměstnanosti (graf 1) má od roku 2003 obdobný průběh.

Graf 2

Nezaměstnanost mladých ve sledovaných členských státech EU (v tis.)

Zdroj: Eurostat, 2015b; vlastní zpracování

Z grafu 2 lze dále odvodit, že v letech 2006–2008 se díky příznivému ekonomickému vývoji nezaměstnanost mladých snížila. Snížení je ale v komparaci s celkovou nezaměstnaností jen relativní, jde o 15,8 % oproti necelým 6 % celkové nezaměstnanosti (Eurostat, 2015a). Výrazný meziroční nárůst je patrný mezi roky 2008 a 2009 a lze jej přisoudit již diskutovanému vysokému podílu mladých zaměstnaných v dočasných pracovních poměrech, které jsou rušeny jako první.

Mezi členskými státy EU přitom panovaly značné rozdíly. Zatímco v Rakousku nebo Německu v roce 2009 nezaměstnanost mladých dosahovala 9,2, respektive 7,9 %, v Řecku činila 58,3 %, ve Španělsku 55,5 % a v Itálii 40 %. Nejvyšších hodnot tedy dosahovala nezaměstnanost této věkové skupiny (kromě středoevropských a pobaltských států vyrovnávajících se s dopady ekonomické transformace) v jižním křídle EU, které je tímto problémem vážně sužováno i v pokrizové době. Pro ilustraci, v roce 2014 činila míra nezaměstnanosti mladých v Řecku 52,4 %, v Itálii 42,7 % a ve Španělsku 53,2 %.

Evropská unie, OECD i další mezinárodní instituce evidují rovněž indikátor NEET (Not in Employment, Education or Training), který zahrnuje kromě nezaměstnaných i mladé lidi mimo vzdělávací proces nebo odbornou přípravu, a lépe tak vystihuje problematiku této věkové skupiny. V roce 2011 bylo v EU 7,5 milionu mladých, spadajících do této kategorie, vedle 5,5 milionu nezaměstnaných (European Commission, 2013). Podle Eurofondu (2011) roční náklady pouze na mladé spadající do NEET skupiny činí 153 miliard eur, tedy více než 1 % HDP EU.

1.3 Analýza příčin a důsledků nezaměstnanosti mladých

Odborná literatura analyzuje problém nezaměstnanosti mladých již od 80. let, kdy nezaměstnanost této věkové skupiny začala stoupat s dozvukem předchozí krizové dekády. Freeman a Weis (1982) definovali již počátkem 80. let skupiny mladých s větší pravděpodobností nezaměstnanosti. Mezi ně patří příslušníci menšin, mladí s nedokončeným středoškolským vzděláním a obyvatelé chudších oblastí. Eurofound (2011) k těmto skupinám přidal i handicapované, mladé lidi pocházející z domácností s nižšími příjmy, z rozvedených rodin nebo z rodin s nízkým dosaženým vzděláním či s nezaměstnanými rodiči. Příčiny sociologického charakteru lze hospodářskou politikou ovlivnit jen obtížně.

Nezaměstnanost mladých má rovněž ekonomické příčiny. Mezi ně patří dopady ekonomického cyklu (O'Higgins, 2007). V případě recese jsou mladí lidé propouštěni jako první kvůli nedostatku zkušeností (Pagés, Montenegro, 2007). Mají rovněž ztížený přístup ke kapitálu kvůli své krátké kreditní historii v bankách (Coenjaerts *et al.*, 2009), což limituje možnost založit si vlastní podnikání.

Nezaměstnanost mladých má rovněž řadu dopadů, které se mohou projevit i v relativně dlouhém časovém horizontu. Kahn (2010) odhaduje, že pokud se v USA zvýší nezaměstnanost o 1 p. b., sníží se mzda absolventů o 6–7 %, přičemž efekt takto ušlé mzdy je patrný ještě v dalších patnácti letech. Bell a Blanchflower (2010) zjistili,

že pokud se mladý člověk ocitne bez zaměstnání, negativně to ovlivní jeho výdělky i spokojenost se zaměstnáním na dalších dvacet let. Nezaměstnanost v mladém věku rovněž zvyšuje pravděpodobnost budoucí nezaměstnanosti (Arumlamplam *et al.*, 2010).

Podle O'Higinse (2007) má nezaměstnanost mladých dopad na další produktivitu práce. Během nezaměstnanosti se rovněž tlumí motivace mladých lidí, ztrácí se znalosti a dochází k zastarávání získaných poznatků (Ryan, 2001), což dále zhoršuje šanci na získání pracovního místa. Nezaměstnanost v životopise mladých lidí může být rovněž signálem pro budoucí zaměstnavatele, kteří pak tyto mladé lidi považují za méně produktivní (Gibbons, Katz, 2001). Důsledkem částečných reforem pracovních trhů a snížení míry ochrany před propouštěním pro dočasné pracovní úvazky je rovněž menší šance pro získání úvěrů a hypoték (Boeri, 2009).

Nejistota ohledně budoucího vývoje v zaměstnání v kombinaci s nižšími výdělky a nemožností získání úvěru či hypotéky se odráží i v socioekonomickém chování mladých lidí a snižuje i jejich ochotu založit rodinu. V posledních dvou dekadách potvrdila řada studií (Esping-Andersen, 1999, Rindfuss *et al.*, 2000, Andersson, 2001) pozitivní vztah mezi mírou zaměstnanosti a mírou porodnosti. Současná nezaměstnanost mladých se tak může v budoucnu projevit i v intenzivnějším tempu stárnutí evropské populace. Příčiny a důsledky lze názorně schematicky zobrazit v tabulce 1.

Tabulka 1

Hlavní příčiny a důsledky nezaměstnanosti mladých

<p>Příčiny nezaměstnanosti mladých</p> <ul style="list-style-type: none"> • rodinný původ, handicap (příčiny socioekonomického charakteru) • nízké vzdělání • znalosti nekompatibilní s těmi, které požaduje trh práce • horší přístup k úvěrům kvůli krátké kreditní historii • částečná liberalizace trhu práce v oblasti dočasných úvazků při vysoké míře ochrany trvalých úvazků
<p>Důsledky nezaměstnanosti mladých</p> <ul style="list-style-type: none"> • nižší daňové výběry a výběry sociálního pojištění • vyšší fiskální výdaje státu • nižší mzdy jedince v letech po ukončení nezaměstnanosti • negativní sociální chování – drogové a jiné závislosti, kriminalita • nižší míra porodnosti kvůli nejistým výhledům do budoucna

Zdroj: vlastní zpracování

2. Nekompatibilní znalosti a rigidita pracovních trhů v Evropské unii

2.1 Vzdělávací proces

Za dva klíčové problémy při řešení nezaměstnanosti mladých považuje odborná literatura nekompatibilní znalosti mladých a rigidní trhy práce, na které se v této části

článku detailněji zaměříme. Stále větší bariéru pro vstup na trh práce tak představuje nedostatečné vzdělání (Fischer, Lipovská, 2013). Znalosti získané během vzdělávacího procesu, které nejsou kompatibilní s požadavky trhu práce (tzv. school-to-work transition), považuje literatura za styčný problém. Ten se projevuje markantně u rychle se měnících oborů jako je například ICT (Doucek *et al.*, 2012). Hladký přechod mezi vzdělávacím systémem a prvním pracovním místem je podle Evropské komise (European Commission, 2010) klíčový. EU se aktuálně snaží podporovat tzv. duální systém vzdělávání (European Council, 2013), který tento přechod usnadňuje. Jedná se o systém, kdy studenti již ve škole docházejí na praxi do firem. Tento systém dlouhodobě funguje například v Německu, Nizozemsku nebo v Rakousku, kde je míra nezaměstnanosti mladých nejnižší v EU.

EU si je přitom vědoma, že problém nekompatibilních znalostí v budoucnu mohou dále ještě prohloubit rostoucí požadavky na pracovní sílu v oblasti informačních technologií. Například Evropská komise (EK) v souvislosti s nezaměstnaností mladých uvádí, že do roku 2020 bude v EU 35 % pracovních míst v této oblasti v porovnání s 29 % v roce 2010 (EU, 2010). Řadu z nich je již dnes problém zaplnit (Fischer a kol., 2013).

EU zároveň zaostává za Japonskem i USA v podílu osob s vysokoškolským vzděláním i nižšího podílu zaměstnaných vědců z ekonomicky aktivní populace. Nároky se budou v budoucnu zvyšovat i na nízko kvalifikované profese. V roce 2020 bude podle predikcí Evropské komise (EU, 2010) polovina pracovních míst v EU záviset na středně kvalifikovaných profesích získávaných na středních odborných školách.

2.2 Problém liberalizace částečných úvazků

Další významnou příčinou nárůstu nezaměstnanosti mladých v posledních dvou desetiletích je liberalizace částečných úvazků. Ta brání mladým lidem v získání řádných pracovních míst na dobu neurčitou, a to často i v případě dosažení vysoké kvalifikace. Členské státy EU v drtivé většině přechozích případů liberalizovaly pracovní poměry pouze na dobu určitou, oproti tomu pracovní místa na dobu neurčitou zůstala reformami téměř nedotčená (Hobza, 2009).

Zatímco starší pracovníci byli v době liberalizace již etablováni v trvalých pracovních úvazcích, mladí lidé je díky ní měli jen malou šanci získat. Vznikla zde proto generační segmentace trhu práce. Podle našeho názoru by řešením ale nemělo být větší ochránářství mladých, které by mělo pravděpodobně za následek ještě větší nezaměstnanost této skupiny, ale redukce nadměrné míry ochrany trvalých pracovních úvazků.

Podle EK (European Commission, 2010) pracovalo v roce 2009 téměř 41 % mladých lidí na dočasný pracovní úvazek oproti 11,5 % ve věkové skupině 25–49 let a 6,5 % ve věkové skupině 50–64 let. Mezi členskými státy EU ale panovaly značné disparity. Zatímco v Litvě ve sledovaném roce bylo takto zaměstnáno pouze 5 %, v Lotyšsku to bylo 9 % mladých, ve Slovinsku více než 68 %, v Polsku 62 %, ve Španělsku 55 % a v Portugalsku 53 %.

Odborné studie zkoumaly vliv tohoto typu liberalizace ve Španělsku, které pracovní úvazky na dobu určitou liberalizovalo již v polovině 80. let, a je tak modelovým příkladem, jaké může mít částečná liberalizace důsledky. Güell a Petrongolo (2007) zjistili, že mezi roky 1987 a 2002 bylo pouze 10% pracovních úvazků ve Španělsku přeměněno na trvalé, přičemž dočasná zaměstnání byla ve většině případů prokládána nezaměstnaností. Saint Paul (2000) došel k závěru, že španělský systém snížil míru tvorby pracovních míst na míru typickou pro rigidní trhy práce, zatímco míra zanikání pracovních míst byla vysoká jako na flexibilních pracovních trzích.

Podle Güella (2003) liberalizace dočasných pracovních úvazků prodloužila délku nezaměstnanosti. Boeri a Garibaldi (2007) hovoří o líbánkovém efektu (honeymoon effect) těchto reforem. Ty podle závěrů jejich studie sice zvyšují zaměstnanost v době ekonomického růstu, ale v době recese ji naopak výrazněji snižují. Celkově tedy liberalizace dočasných pracovních úvazků při rigidních pravidlech pro trvalé úvazky zvyšuje volatilitu zaměstnanosti v závislosti na ekonomickém cyklu.

Dočasné pracovní úvazky na trhu práce mají samozřejmě pozitivní efekty. Umožňují firmám pružněji reagovat na výkyvy v rámci hospodářského cyklu (Güell a Petrongolo, 2007) a pro nezaměstnané či ekonomicky neaktivní představují možnost vstupu na trh práce (OECD 2012). Za problém proto považujeme setrvání v dočasných úvazcích bez možnosti získání smlouvy na dobu neurčitou.

2.3 Diskuse k ochraně před propuštěním

Jak bylo řečeno výše, setrvání v dočasných úvazcích bez možnosti získání smlouvy na dobu neurčitou se stalo v EU v posledních dvaceti letech značným problémem. Jedním z faktorů, které ovlivňují možnost získání trvalého pracovního poměru, je míra ochrany před propuštěním, kterou měří EPL indexy sestrojené OECD (OECD, 2004a). EPL měří míru ochrany před propuštěním pro trvalé pracovní úvazky, dočasné pracovní úvazky a pro kolektivní propouštění³. EPL index je složen ze subindexů (Potužáková, Mildeová, 2011). Každý EPL index je konstruován z jiných indikátorů – metodika výpočtu pro trvalé a dočasné úvazky se liší, proto mezi jednotlivými státy lze porovnávat pouze výši celkových EPL indexů. (V některých případech je míra ochrany před propuštěním dokonce vyšší pro dočasné než pro trvalé úvazky.)

Graf 3 znázorňuje míru ochrany před propuštěním pro dočasné pracovní úvazky v letech 1993 a 2013. Tento index konstruuje OECD, v následujících grafech jsou uvedeny pouze členské státy EU, které jsou po delší časové období současně i členskými státy OECD. Chybí zde proto data za pobaltské a balkánské členské státy EU. (Pro přehlednost a vypovídací schopnost využitou v článku dále, jsou státy v grafu 3 a 4 uvedeny postupně dle socioekonomických modelů).

3 Index nabývá hodnoty mezi 0–6, přičemž čím vyšší je jeho numerická hodnota, tím vyšší je míra ochrany pracovníků.

Graf 3

EPL pro dočasně pracovní úvazky ve vybraných členských státech EU, 1993/2013

Zdroj: OECD, 2014; vlastní zpracování

Z grafu 3 je patrné, že liberalizace úvazků na dobu určitou se netýkala všech analyzovaných států. Míra ochrany před propuštěním klesla během posledních dvaceti let v některých členských státech velmi výrazně, průměr míry ochrany před propuštěním se snížil z 2,3 na 1,6, což potvrzuje trend liberalizace trhu práce v oblasti dočasných pracovních poměrů. Například v Belgii poklesl EPL z 4,6 na 2,4, v Německu z 3,3 na 1,1 a v Itálii ze 4,8 na 2,0. Míra ochrany před propuštěním klesla výrazně i v ostatních jihoevropských státech.

Některé členské státy EU ale EPL v tomto období naopak zvyšovaly. Kromě ČR se zvýšila ochrana před propuštěním také v dalších státech střední Evropy, Irsku nebo ve Velké Británii. Ve všech státech byla ovšem výchozí míra ochrany před propuštěním jen na velmi nízké úrovni a ani po jejím zvýšení nedosahoval EPL průměru za všechny analyzované státy. Celkově se sice rozdíly mezi mírou ochrany v zemích EU v posledních dvaceti letech zmenšily, v některých členských státech zůstávají však hodnoty na výrazně vyšší úrovni (Francie, Španělsko).

Graf 4

EPL pro trvalé pracovní úvazky ve vybraných členských státech EU, 1993/2013

Zdroj: OECD, 2014; vlastní zpracování

Graf 4 znázorňuje vývoj EPL pro trvalé pracovní úvazky ve shodném období. Míra ochrany pracovníků v trvalém pracovním poměru je logicky vyšší než v případě dočasných pracovníků, od čehož se odvíjejí i vyšší hodnoty EPL. Z grafu je rovněž zřejmé, že liberalizace tohoto typu úvazků byla až na krizi zasažené Portugalsko a Španělsko mírnější než v případě dočasných pracovních poměrů. Ve většině států EPL poklesl jen mírně a například v Německu či Belgii došlo naopak k jeho zvýšení. Rozdíly mezi členskými státy tak dále přetrvávají. Zatímco v Portugalsku dosahoval EPL index v roce 2013 hodnoty 3,2, ve Velké Británii to bylo jen 1,0.

Přes diferenciaci mezi státy a skoky ve vývoji u některých z nich (viz graf 4), z grafu 5 vyplývá, že celkový průměr za sledované země má lineární, mírně klesající trend (s výraznějším výkyvem směrem nahoru pouze v letech 2007 a 2008).

Nyní se zaměříme na zkoumání vlivu míry ochrany před propuštěním zaměstnanců s trvalými pracovními úvazky (měřenými EPL indexem) na míru nezaměstnanosti mladých. Vycházíme z teze, že trhy práce EU jsou převážně rigidní a že čím vyšší je míra ochrany před propuštěním, tím obtížnější je pro mladé lidi tento typ úvazků získat a tím vyšší podíl této věkové skupiny se koncentruje v dočasných pracovních poměrech, které jsou rušeny obvykle jako první. Tato problematika věnujeme větší prostor než v případě nekompatibilních znalostí, jelikož v případě silně rigidních trhů práce ani dostatečné vzdělání není zárukou zisku pracovního místa, jak je patrné například ze zkušenosti Španělska.

Graf 5

Trend EPL pro trvalé pracovní úvazky ve vybraných členských státech EU

Zdroj: OECD, 2014; vlastní zpracování

Vliv EPL či jeho subindexů na míru nezaměstnanosti, respektive zaměstnanosti, zkoumala řada studií. Podle Baker *et al.* (2004) neměl EPL žádný významný vliv na míru nezaměstnanosti, resp. v období let 1980–1999 nezaměstnanost v OECD snižoval. Rovněž Noelke (2011) nenašel vliv EPL na míru nezaměstnanosti mladých ani žádné vzdělanostní skupiny v patnácti západoevropských zemích v letech 1985–2007. O'Higgins (2012) zkoumal vliv EPL na míru nezaměstnanosti mladých v západoevropských zemích. Podle jeho výpočtů vzrostla tato míra nezaměstnanosti v letech 2007–2011 výrazněji ve státech s nižším EPL, nikoliv s vyšším EPL.

Oproti tomu podle OECD (2004b) má EPL na základě analýzy z let 1985–2003 pro členské státy OECD tendenci zvyšovat míru odchodu ze zaměstnanosti do nezaměstnanosti a naopak. Reguluje tedy objem toků mezi ekonomickou aktivitou a nezaměstnaností. Podle stejné studie má ale EPL jednoznačně negativní vliv na výši dlouhodobé nezaměstnanosti. Scarpetta (1996) zjistil analýzou členských států OECD z let 1983–1993, že EPL má negativní vliv na růst strukturální nezaměstnanosti s výraznějšími efekty na mladé a nízko vzdělané.

K obdobným závěrům negativního vlivu EPL na strukturální nezaměstnanost došel Nickell *et al.* (2003). Studie OECD (1999) zjistila negativní vliv EPL ve většině států OECD na zaměstnanost i nezaměstnanost, především na muže ve věkové skupině 25–35 let.

2.4 Zkoumání klíčových vztahů

Závěry studií tedy nejsou jednoznačné a liší se podle vybraného vzorku států, zkoumaného období či metodiky měření. Na základě takto rozdílných výsledků jsme se rozhodly zkoumat vliv výše EPL na míru nezaměstnanosti mladých v členských státech EU, které jsou zároveň i členy OECD. Ověřovaly jsme tezi, zda míra ochrany zaměstnanců s pracovními smlouvami na dobu neurčitou ovlivňuje míru nezaměstnanosti mladých a míru nezaměstnanosti ve věkové skupině 25 a více let.

Pomocí korelační analýzy (Pearson korelační koeficient) jsme analyzovaly pro období let 1993–2013 míru nezaměstnanosti mladých a EPL pro trvalé pracovní úvazky. Míra nezaměstnanosti mladých byla kalkulována s časovým zpožděním jeden a dva roky. Výchozí předpoklad byl, že příliš vysoká míra ochrany pracovních míst se smlouvami na dobu neurčitou zvyšuje míru nezaměstnanosti mladých, které toto nastavení vytlačuje do nejistých dočasných pracovních poměrů rušených jako první, či přímo do nezaměstnanosti.

Korelační analýzu jsme prováděly pro dvacet členských států EU, které jsou současně i členy OECD, a to celkově, pomocí v úvodu vymezených modelů a pro jednotlivé státy. Ke zkoumání byly použity dva velké datové soubory s počtem pozorování čtyři sta dvacet, získané z Eurostatu (2015b) a OECD (2014).

Provedená komparace míry nezaměstnanosti mladých v členských státech s vysokým EPL, jako je Portugalsko, se zeměmi s nízkým EPL, což je typicky Velké Británie, ukázala, že i několikanásobně vyšší EPL nemá oproti nízkým nastavením EPL očekávaný žádoucí dopad na míru nezaměstnanosti mladých.

V období let 1993–2014 vykazuje za sledovaných 20 členských států korelace mezi výší EPL a mírou nezaměstnanosti mladých pouze slabou zápornou závislost, a to jak při jednoletém, tak dvouletém zpoždění (korelační koeficient je v obou případech méně než $-0,1$). Neplatí tedy obecně, že čím je vyšší EPL, tím je nižší míra nezaměstnanosti mladých.

Při analýze prostřednictvím jednotlivých modelů se ukázalo, že nejvýznamnější zápornou závislost mezi výší EPL a mírou nezaměstnanosti mladých vykazuje kontinentální model (při jednoletém i dvouletém zpoždění); jihoevropský a postkomunistický model vykazuje středně silnou zápornou závislost. Podle testu o korelačním koeficientu neexistuje v anglosaském modelu lineární závislost mezi zkoumanými proměnnými, zde je ale v rámci interpretace výsledků nutno vzít v úvahu, že hodnoty EPL jsou na rozdíl od jiných modelů nízké. Oproti tomu skandinávský model vykazuje významnou kladnou korelaci. Pro vypovídací schopnost této analýzy přes socioekonomické modely je nezbytné poznamenat, že i když tyto modely vykazují obdobné socioekonomické charakteristiky, z hlediska EPL je endogenní pouze soubor hodnot modelu anglosaského (viz graf 4).

Při zkoumání napříč jednotlivými státy nebude zřejmě primárním aspektem vztah mezi výší EPL a mírou nezaměstnanosti mladých, ale nastavení výše EPL, které, jak jsme ukázali v grafu 4, má u většiny států dlouhodobě relativně stabilní charakter.

Vztah mezi poměrem nezaměstnanosti mladých a úrovní EPL pro pracovníky se smlouvami na dobu neurčitou byl proto dalším směrem našeho zkoumání. Zde bylo na základě dat Eurostatu (2015b) a OECD (2014) prokázáno, že státy s vysokým EPL mohou mít i vysokou nezaměstnanost mladých (resp. vysokou nezaměstnanost bez ohledu na věkovou strukturu). Ilustrací mohou být údaje týkající se Francie a Portugalska, kde v roce 2014 byla míra nezaměstnanosti mladých 24,0 a 34,7% při nadprůměrných hodnotách EPL 2,4 a 3,2.

Dále byl zjištěn kontrastující rozdíl ve výši EPL a míry nezaměstnanosti mladých mezi a) Německem, Rakouskem a Nizozemskem, tedy zemí patřících do kontinentálního modelu a b) modelem jihoevropským. Ačkoliv EPL je v obou případech nad průměrem (směrodatná odchylka od průměrného EPL EU regionu shodně činí 0,3), poměr míry nezaměstnanosti mladých se diametrálně liší. Například v roce 2014 byla míra nezaměstnanosti mladých v modelu jihoevropském více než čtyřnásobná oproti vybraným zemím z kontinentálního modelu viz bod a) výše.

V Německu, Nizozemsku a Rakousku, kde je nezaměstnanost mladých nejnižší, funguje duální systém vzdělávání, který, jak již bylo řečeno, umožňuje hladký přechod mezi školou a prací. Tento faktor tedy kompenzuje vysokou míru ochrany před propuštěním.

Oproti tomu v jihoevropských vzdělávacích systémech znalosti získané studiem nekorespondují s požadavky trhu práce. Současně se v případě mladých pracovníků hojně využívají smlouvy na dobu určitou. Důsledkem této kombinace, spolu s vysokým EPL pro pracovníky se smlouvami na dobu neurčitou, je vysoká nezaměstnanost mladých. Lze tedy konstatovat, že pokud vzdělávací systém umožňuje hladký přechod mezi školou a prací, vyšší EPL nezaměstnanost mladých nezvyšuje. Jelikož je ale podle EK (European Commission, 2010; European Commission, 2013) v řadě členských států EU problémem právě kompatibilita vzdělávacích systémů s požadavky trhu práce, která by EPL kompenzovala, považujeme vysokou míru ochrany před propuštěním pracovníků se smlouvami na dobu neurčitou za klíčový faktor zvyšující nezaměstnanost mladých.

Skandinávský model, především Švédsko a Finsko se i přes velmi kvalitní vzdělávací systémy a velkorysé investice do lidského kapitálu potýká s poměrně vysokou nezaměstnaností mladých. EPL pro trvalé pracovní poměry zde přitom dosahuje velmi podobných hodnot jako v Německu či Rakousku. Problematickou se tedy jeví především kombinace vysokého EPL a znalostí nekorespondujících s požadavky trhu práce.

EPL je jedním z klíčových faktorů ovlivňujících nezaměstnanost mladých, ale svůj vliv mají i jiné faktory. Na příčiny/důsledky nezaměstnanosti mladých a opatření ve prospěch jejich zaměstnanosti je třeba nazírat jako na dynamický systém, který je nelineární. V nelineárním systému může malá změna způsobit dramatickou změnu jeho kvalitativního chování. Chování tohoto systému může také být výsledkem působení často nepostřehnutelných a nečekaných faktorů. Významnou roli hrají měkké faktory například nastavení sociálního systému v případě nízko kvalifikovaných pracovníků nebo vzdělání jako společenská priorita, které je do struktury nutno také zahrnout. Proto je třeba pohlížet na příčiny a důsledky uvedené v předchozích částech článku

a sumarizované v tabulce 1 ještě jiným způsobem, a to jako na komplexní systém, ve kterém nepůsobí jen jednoduchá příčině důsledková logika (Mildeová, 2013). Rozpoznat konkrétní měřitelné dopady různých příčin je složité. Důsledky ekonomické mají sice metriky, měkké sociální aspekty, jako je motivace k pracovní aktivitě, jsou obtížně kvantifikovatelné. Smyčky mohou být důkladně provázány a ovlivňovat se takovým způsobem, že výsledek je jen velmi těžké odhadnout nebo předpovědět. Prokázané vztahy přitom mohou přinést usnadnění analytických procesů při hledání vhodného řešení.

Závěr

Trhy práce členských států EU dlouhodobě vykazují řadu nerovnováh a asymetrií, které způsobují přítomnost jiných druhů nezaměstnanosti než jen nezaměstnanosti frikční. Situaci dále komplikují projevy zpoždění, vzniká tak nutnost odhadu časových prodlev mezi vazbami ve struktuře, a poté je nutné s nimi počítat při přijímání opatření ve prospěch zaměstnanosti, nastavení a ovlivňování zpětné vazby.

Nerovnováhy trhů práce se pak projevují především u skupin více ohrožených nezaměstnaností. Mezi tyto skupiny patří rovněž mladí lidé. Na problematiku nezaměstnanosti této části populace jsme se zaměřily z řady důvodů: především má nezaměstnanost mladých v Evropské unii již přes dvě desetiletí převážně rostoucí charakter, který byl po roce 2008 výrazně prohlouben dopady ekonomické krize. Mladí lidé patří často i mezi outsidersy, tedy mezi zaměstnance méně chráněné či vůbec před propuštěním.

Problémem nezaměstnanosti mladých je současně i skutečnost, že řadu jejich příčin nelze ovlivnit nástroji, kterými disponuje hospodářská politika. Mezi obtížně ovlivnitelné příčiny patří například skutečnost, že mladí nezaměstnaní častěji pocházejí z domácností s nezaměstnanými rodiči nebo pocházejí z rozvedených rodin.

Důsledky tohoto typu nezaměstnanosti mají i neekonomické dopady, jako ztráta znalostí a motivace mladých lidí, které na provádění hospodářské politiky a ekonomický vývoj již vliv mají. Podle Eurofнду (2011) roční náklady pouze na mladé spadající do NEET skupiny činí 153 miliard eur, tedy více než 1 % HDP Evropské unie.

Zaměstnanost mladých je možné stimulovat pomocí preventivních a následných opatření. Komplexnost systému s vysokou mírou detailní i dynamické komplexity ale nalezení pákového bodu, tj. bodu, kde malá změna může způsobit podstatnou změnu v celém systému, znesnadňuje. Roli hrají i složité vazby mezi příčinami nezaměstnanosti, vazby mezi důsledky; dále to, že jedna příčina může vyvolat více důsledků a důsledek může být současně příčinou. Celý příčinně důsledkový systém je tak propojen zpětnými vazbami, kde příčiny a důsledky se mohou synergickým efektem násobit při současné emergenci náhlých a spontánně vznikajících změn.

V článku jsme zkoumaly tezi související s nezaměstnaností mladých a s vlivem částečné liberalizace zákoníků práce v posledních dvou desetiletích. Ověřovaly jsme,

zda míra ochrany zaměstnanců s pracovními smlouvami na dobu neurčitou ovlivňuje míru nezaměstnanosti mladých. Zde jsme analyzovaly míru nezaměstnanosti mladých a EPL pro trvalé pracovní úvazky, kde veličina míra nezaměstnanosti mladých byla s časovým zpožděním jeden a dva roky.

Za zkoumaný region EU se význam EPL jako rozhodujícího činitele neprokázal. Jeho vliv měřený korelační závislostí mezi výší EPL a mírou nezaměstnanosti mladých je významně odlišný podle jednotlivých sociálních modelů. To značí značné disparity mezi jednotlivými členskými státy v nastavení jejich hospodářských politik a indikuje i odlišné socioekonomické prostředí. Z našich analýz nicméně zároveň vyplynulo, že pokud vzdělávací systém umožňuje hladký přechod mezi školou a prací, vyšší EPL nezaměstnanost mladých nezvyšuje.

Za problémovou vidíme kombinaci vysokého EPL pro trvalé pracovní úvazky a nekompatibilní znalosti, které nekorespondují s požadavky trhu práce. Opatření mířená do oblasti zlepšení dosaženého vzdělání mladých lidí a na kompatibilitu s požadavky trhu práce lze v souvislosti s našimi analýzami považovat za potencionálně správná. Systémovým přístupem jsme prokázaly složitost příčin a důsledků nezaměstnanosti mladých. Teprve budoucnost tedy může ukázat, zda mají tato opatření opravdu dlouhodobě pozitivní synergické dopady na systém trhu práce mladých.

Hypotézu stanovenou v úvodu článku lze tedy považovat za částečně prokázanou.

Literatura

- ANDERSSON, G. 2000. The impact of labour-force participation on childbearing behavior: pro-cyclical fertility in Sweden during the 1980s and the 1990s. *European Journal of Population*. 2001, Vol. 16, No. 4, pp. 293–333.
- ARLTOVÁ, M.; LANGHAMROVÁ, J. 2010. Migration and ageing of the population of the Czech Republic and the EU countries. *Prague Economic Papers*. 2010, Vol. 19, No. 1, pp. 54–73.
- ARUMLAMPAM, W. et al. 2010. Unemployment scarring. *Economic Journal*. 2010, Vol. 111, No. 475, pp. 577–584.
- BAKER, D. 2004. Unemployment and Labour Market Institutions: the failure of the empirical case for deregulation. [Working Paper No. 43]. Geneva: ILO, 2004.
Dostupné z: www.natlex.ilo.ch/wcmsp5/.../wcms_079135.pdf.
- BELL, D.; BLANCHFLOWER, D. 2010. What should be done about rising unemployment in the OECD? [Discussion Paper No. 4455], Bonn: IZA, 2010.
- BOERI, T.; GARIBALDI, P. 2007. Two-Tier Reforms of Employment Protection Legislation: A Honeymoon Effect?. *Economic Journal*. 2007, Vol. 117, No. 521, pp. 357–385.
- BOERI, T. 2009. *Saving Europe's last generation of workers*. Project Syndicate, 2009.
- CAZES, S.; NEŠPOROVÁ, A. 2003. *Employment Protection Legislation (EPL) and its effects on Labour Market Performance*. Geneva: ILO, 2003.
- COENJAERTS, C. et al. 2009. Youth Unemployment. In: OECD, *Promoting pro-poor growth: employment*. Paris: OECD, 2009.
- DOUCEK, P.; MARYŠKA, M.; NOVOTNÝ, O. 2012. Requirements on the competence of ICT managers and their coverage by the educational system – experience in the Czech Republic, [cit. 5. 5. 2015]. *Journal of Business Economics and Management* [online]. 2012, Vol. 15, No. 5, pp. 1054–1077. Dostupné z: <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.3846/16111699.2012.658436?journalCode=tbem20#.VH3j1MmdA4y>.

- EUROFOUND. 2011. *Young People and NEETs in Europe*. Brussels: Eurofound, 2011.
- EUROPEAN COMMISSION. 2010. *Employment in Europe 2010*. Brussels: European Commission, 2010. ISSN 1016-5435.
- EUROPEAN COMMISSION. 2013. *EU Measures to tackle Youth Unemployment*. Brussels: European Commission, 2013.
- EUROPEAN COUNCIL. 2013. *Council conclusions 27/27 June 2013*. Brussels: European Council, 2013.
- EUROSTAT. 2015a. *Unemployment rate by sex and age groups - annual average, %*, 2015, [cit. 05. 04. 2015]. Dostupné z: http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=une_rt_a&lang=en.
- EUROSTAT. 2015b. *Unemployment by sex and age groups – annual average, 1000 persons*. 2015, [cit. 05. 04. 2015]. Dostupné z: http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=une_nb_a&lang=en.
- ESPING-ANDERSEN, G. 1999. *Social Foundations of Postindustrial Economies*. Oxford: Oxford University Press, 1999. 286 s. ISBN 978-0-19-874200-5.
- FISCHER, J., LIPOVSKÁ H. 2013. Building Human Capital: The Impact of Parents' Initial Educational Level and Lifelong Learning on their Children, *Journal on Efficiency and Responsibility in Education and Science*. 2013, Vol. 6, No. 4, pp. 218–231.
- FISCHER, J., VLTAVSKÁ, K., DOUCEK, P., HANČLOVÁ, J. 2013. Vliv informačních a komunikačních technologií na produktivitu práce a souhrnnou produktivitu faktorů v České republice, *Politická ekonomie*, 2013, Vol. 61, No. 5, pp. 653–674.
- FREEMAN, R. B., WEIS, D. A. 1982. *The Youth Labor Market Problem: Its Nature, Causes, and Consequences*. Cambridge: NBER, 1982. 549 s. ISBN 0-226-26161-1.
- GIBBONS, R.; KATZ, L. F. 1991. Layoffs and lemons. *Journal of Labor Economics*. 1991, Vol. 9, No. 4, pp. 351–380.
- GÜELL, M. 2003. Fixed-Term Contracts and the Duration Distribution of the Unemployment. [IZA Discussion Paper No. 791]. Bonn: IZA, 2003.
- GÜELL, M., PETRONGOLO, B. 2007. How Binding are Legal Limits? Transition from Temporary to Permanent Work in Spain. *Labour Economics*. 2007, Vol. 14., No. 2, pp. 153–183.
- HOBZA, A. 2009. *Evropská unie a hospodářské reformy*. Praha: C.H. Beck, 2009. 384 s. ISBN 978-80-7400-122-2.
- ILO. 2013. *A Global Employment Trends for Youth. Generation at Risk*. Geneva: ILO, 2013. 104 s. ISBN 978-92-2-127483-4.
- KAHN, L. 2010. Employment Protection Reforms, Employment and the Incidence of Temporary Jobs in Europe 1996-2001. *Labour Economics*. 2010, Vol. 17., No. 1, pp. 1–15.
- KREBS, V. et al. 2009. *Solidarita a ekvivalence v sociálních systémech*. 1. vyd. Praha: Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, 2009. 178 s. ISBN 978-80-7416-044-8.
- LINDBECK, A., SNOWER, D. 2001. Insiders versus Outsiders. *Journal of Economic Perspectives*. 2001, Vol. 15, No. 1, pp. 165–188.
- MILDEOVÁ, S. 2013. Systémová dynamika: disciplína pro zkoumání komplexních měkkých systémů. *Acta Informatica Pragensia*, [online]. 2013, Vol. 2, No. 2, pp. 112–121. [cit. 08. 02. 2015]. Dostupné z: <http://aip.vse.cz/index.php/aip/article/view/54/35>. ISSN 1805-4951.
- NICKELL, S. et al. 2003. *Unemployment in the OECD since the 1960s: What do we know?* London: Bank of England, 2003.
- NOELKE, C. 2011. *The Consequences of Employment Protection Legislation for the Youth Labour Market*. [Working paper No 144]. Mannheim: Centre for European Social Research, 2011.
- O'HIGGINS, N. 2007. Trends in the Youth Labour Market in Developing and Transition Countries. *International Security Review*. 2007, Vol. 4, No. 97, pp. 63–93.

- O'HIGGINS, N. 2012. *This Time It's Different? Youth Labour Markets During 'The Great Recession'* [IZA Discussion Paper No. 6434]. Bonn: IZA, 2012.
- OECD. 1999. *Employment Outlook 1999*. OECD: Paris, 1999. ISBN 978-92-64-0586-4.
- OECD. 2004a. *Calculating Summary Indicators of Employment Protection Strictness*. Paris: OECD, 2004.
- OECD. 2004b. *Employment Outlook 2004*. Paris: OECD, 2004. ISBN 92-64-10812-2.
- OECD. 2012. *Employment Outlook 2012*. Paris: OECD, 2012. ISBN 978-92-64-04632-0.
- OECD. 2014. *Statistics*. [cit. 08. 04. 2015]. Dostupné z: <http://stats.oecd.org/Index.aspx>.
- PAGÉS, C.; MONTENEGRO C. E. 2007. Job security and the age composition of employment: evidence from Chile. *Estudios de Economía*. 2007, Vol. 2. No. 34. pp. 109–139.
- POTUŽÁKOVÁ, Z.; MILDEOVÁ, S. 2011. Systémový přístup ke konceptu flexicurity. *Politická ekonomie*. 2011, Vol. 59, No. 2, pp. 224–241.
- RINDFUSS, R. et al. 2000. The Changing Institutional Context of Low Fertility. *Population Research and Policy Review*, 2000, Vol. 22, No. 5–6, pp. 411–438.
- RYAN, P. 2001. The school-to-work transition: A cross national perspective. *Journal of Economic Literature*. 2001, Vol. 39, No. 1, pp. 34–92.
- SAPIR, A. 2006. Globalization and the Reform of the European Social Model. *Journal of Common Market Studies*. 2006, Vol. 44, No 2, pp. 369–90.
- SAINT PAUL, G. 2000. Flexibility vs. Rigidity: Does Spain have the worst of both worlds? [Economic Working Papers 450]. Fabra: Universitat Pompeu, 2000.
- SCARPETTA, S. 1996. Assessing the Role of Labour Market Policies and Institutional Settings on Unemployment: A Cross-Country Study. *OECD Economic Studies*. 1996, Vol. 2, No. 26, pp. 43–82.

ANALYSIS OF CAUSES AND CONSEQUENCES OF THE YOUTH UNEMPLOYMENT IN THE EUROPEAN UNION

Zuzana Potužáková, Technical University of Liberec, Studentská 1402/2 CZ – 461 17 Liberec 1 (zuzana.potuzakova@tul.cz); **Stanislava Mildeová**, University of Economics in Prague, W. Churchill sq. 4, CZ – Prague 3 (mildeova@vse.cz)

Abstract

The EU labour markets show a number of long-term imbalances and asymmetries, which are reflected in a persisting high unemployment rate. A group that is particularly affected by the high unemployment rate are young people. The aim of the paper is to analyse causes and consequences of the youth unemployment in the EU and compare them with the measures. We test following hypothesis: "The high rigidity of the labour markets in the EU increases the rate of youth unemployment." Further, we analyse the correlation between the rigidity of the EU labour markets and youth unemployment rate. There is some evidence that Employment Protection Legislation index (EPL) is one of the key factors influencing youth unemployment. However, the results have differed significantly the according to the various regions (socio-economics models) of the

EU. In the end of the paper the research leads to the conclusion that if the education system allows a smooth transition between school and work, a higher rate of EPL doesn't increase youth unemployment. In order to reflect high complexity of the problem is the examination of the systems approach.

Keywords

European Union, EU member states, youth unemployment, youth unemployment rate, EU labour markets, systems approach, employment protection legislation (EPL)

JEL Classification

E20, E24, C00